

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 308/2014-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. mája 2014 prerokoval vyhlásenie JUDr. Štefana Harabina, predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, o odmietnutí sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky Sergeja Kohuta a Juraja Horvátha pre ich predpojatosť v rozhodovaní vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. II. ÚS 529/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky Juraj Horváth a Sergej Kohut **n i e s ú v y l ú č e n í** z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. II. ÚS 529/2013.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 11. decembra 2014 doručené vyhlásenie JUDr. Štefana Harabina, predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), podľa § 28 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej

len „zákon o ústavnom súde“) o odmietnutí sudcov ústavného súdu Sergeja Kohuta a Juraja Horvátha pre ich predpojatosť v rozhodovaní vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 529/2013.

Námietku predpojatosti proti sudcovi ústavného súdu Sergejovi Kohutovi navrhovateľ odôvodnil tým, že menovaný sudca v roku 2003 ako neúspešný kandidát na predsedu najvyššieho súdu napadol voľbu predsedu najvyššieho súdu sťažnosťou na ústavnom súde, o ktorej aj ústavný súd rozhodoval. Sudca Sergej Kohut vyjadril svoju predpojatosť vo viacerých veciach súčasného predsedu najvyššieho súdu ako účastníka konania, kde mal tento sudca byť pôvodne členom senátu, a špeciálne poukázal na uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 72/07 z 3. apríla 2007, ktorým bol vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom pod sp. zn. Rvp 467/2006.

Námietku predpojatosti proti sudcovi ústavného súdu Jurajovi Horváthovi odôvodnil tým, že zo strany predsedu najvyššieho súdu bol „viackrát verejne požiadaný, aby sa vzdal svojej funkcie“, a publikoval proti nemu viaceré výroky v rôznych médiách, čo „nepochybne vnímal aj samotný adresát, JUDr. Horváth, čím nemožno vylúčiť jeho odmietavý, či dokonca nepriateľský postoj voči JUDr. Štefanovi Harabinovi ako zástupcovi účastníka konania“.

Navrhovateľ ďalej vidí zaujatosť oboch namietaných sudcov ústavného súdu v skutočnosti, že sa podieľali na rozhodovaní vo veci sp. zn. II. ÚS 452/2010, vo vzťahu ku ktorej sa najvyšší súd „listom z 20. marca 2012 sp. zn. KP 4/2010-117 obrátil na predsedníčku Ústavného súdu SR s viacerými výhradami proti nepravdivým tvrdeniam uvedeným v náleze II. ÚS 452/2010, ktoré smerovali proti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Uvedené nesvedčí o nestrannom rozhodovaní senátu II. ÚS a jeho predsedu vo veciach, ktoré sa týkajú Najvyššieho súdu Slovenskej republiky“.

Vzhľadom na uvedené najvyšší súd navrhol vylúčiť sudcov ústavného súdu Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta „pre ich zaujatosť z výkonu sudcovskej funkcie v konaní o sťažnosti vedenej... pod sp. zn. II. ÚS 529/2013“.

Namietaný sudca Sergej Kohut vo vyjadrení z 11. decembra 2013 uviedol, že predseda najvyššieho súdu nemá právomoc vzniesť námietku zaujatosti v uvedenej veci, pretože „vo veci prejednávanej senátom II. ÚS nie je osobne účastníkom konania“, a pokiaľ aj niekedy bol vylúčený v inej veci, išlo „o veci, kde bol predseda najvyššieho súdu priamo účastníkom konania ako osoba, a nie ako predstaviteľ najvyššieho súdu“. Pritom poukázal na „judikatúru a známe rozhodnutia ústavného súdu, ako aj senátu III. ÚS, keď nezohľadnil námietku zaujatosti v prípadoch, kde predseda najvyššieho súdu vystupoval ako predstaviteľ tohto súdu reprezentujúci tento orgán“. Vo veci prerokúvanej ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 529/2013 sa sudca Sergej Kohut necíti byť zaujatým, pretože nepozná účastníkov konania a nie je do veci ani inak nijako zainteresovaný. Obdobne aj sudca Juraj Horváth v mnohých iných prípadoch predsedom najvyššieho súdu namietanej zaujatosti z tých istých dôvodov uvádzal, že ako sudca ústavného súdu musí znášať väčšiu intenzitu občianskej aj odbornej kritiky ako iní spoluobčania a že slobodu prejavu považuje za jednu z najdôležitejších slobôd, ktorú chráni aj v prípade, ak sa to týka prejednávania vecí sťažovateľov vyjadrujúcich negatívny postoj k jeho osobe, v dôsledku čoho námietky predsedu najvyššieho súdu týkajúce sa publikovanej kritiky nepovažoval za odôvodnené. Pokiaľ predseda najvyššieho súdu ako fyzická osoba ani nie je účastníkom konania, možno vychádzať z argumentu, že predpojatosť sudcov vo vzťahu k orgánom verejnej moci, resp. k osobám za ne konajúcim (napr. k predsedovi najvyššieho súdu), je nutné vykladať reštriktívnejšie, než voči ostatným účastníkom konania.

II.

Podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde je sudca vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nepredpojatosti.

Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho

pojednávania. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli v priebehu prvého ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť bez zbytočného odkladu. Na neskoršie vyhlásenie o odmietnutí sudcu pre predpojatosť sa neprihliada a ústavný súd už o ňom nerozhoduje.

Podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát; odmietnutý člen senátu nehlasuje. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedajúceho.

Podľa čl. IV bodu 1 rozvrhu práce ústavného súdu na obdobie od 1. marca 2013 až do 28. februára 2014 o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhoduje tretí senát, ak ide o sudcov druhého senátu.

Konanie vedené ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 529/2013 sa týka sťažnosti J. K. namietajúceho porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1, čl. 49 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 16/2013 zo 14. mája 2013.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že existenciu nestrannosti sudcu treba posudzovať podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00).

Objektívna nestrannosť sa nikdy neposudzuje podľa subjektívneho hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade teda platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Objektívna nestrannosť sudcu je založená na vonkajších prejavoch previazanosti sudcu s prerokúvaným prípadom či jeho vzťahom k účastníkom (resp. vedľajším účastníkom) konania (m. m. I. ÚS 352/2010). V prípade

subjektívneho hľadiska sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersack v. Belgicko – rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. októbra 1982).

S prihliadnutím na rozsah, ako aj obsah jednotlivých námietok ústavný súd posudzoval osobitne námietky týkajúce sa vzťahu JUDr. Štefana Harabina k ním namietaným sudcom ústavného súdu a osobitne námietkami vzťahujúcimi sa na výsledky rozhodovacej činnosti druhého senátu ústavného súdu.

Pokiaľ ide o posúdenie námietok predpojatosti, ktorých obsah poukazuje na nepriateľskú povahu vzťahov medzi JUDr. Štefanom Harabinom a sudcami ústavného súdu Jurajom Horváthom a Sergejom Kohutom, ústavný súd vychádzal zo skutočnosti, že účastníkom konania pred ústavným súdom je najvyšší súd, a nie JUDr. Štefan Harabin. Z tohto pohľadu je potrebné vnímať aj oprávnenie „zástupcu účastníka“ podať námietky predpojatosti proti sudcom ústavného súdu prerokúvajúcim sťažnosť vedenú pod sp. zn. II. ÚS 529/2013, najmä pokiaľ ide o dôvody uvádzané v týchto námietkach. Postavenie predsedu najvyššieho súdu JUDr. Štefana Harabina v konaní pred ústavným súdom vedenom pod sp. zn. II. ÚS 529/2013, iba ktorého osoby sa námietky predpojatosti týkajú, je prima facie iné (rozumej slabšie), ako je postavenie vec prerokúvajúceho odvolacieho senátu (o ktorého vec v skutočnosti ide), alebo tiež menej významné, ako je postavenie priamych účastníkov konania pred všeobecným súdom (t. j. žalobcu a žalovaného). Za takejto situácie spravidla nemôžu obstať námietky predpojatosti vznesené predsedom najvyššieho súdu, ktoré sa týkajú výlučne vzťahu namietaných sudcov ústavného súdu k osobe predsedu najvyššieho súdu; osoba predsedu najvyššieho súdu totiž nie je účastníkom pôvodného konania, nebol ani členom dovolacieho senátu, ktorý o veci rozhodoval, a nepoukázal na také skutočnosti, ktoré potenciálne mohli nejakým spôsobom súvisieť s predpojatosťou sudcov II. senátu vo veci ústavného prieskumu napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu.

Pokiaľ ide o námietku predpojatosti vyplývajúcu z nesúhlasu najvyššieho súdu s výsledkami rozhodovacej činnosti ústavného súdu deklarovaného v liste č. k. KP 4/2010-117 z 20. marca 2012 (obsahujúceho výhrady najvyššieho súdu k obsahu nálezu ústavného

súdu sp. zn. II. ÚS 452/2010 z 8. decembra 2011), ústavný súd pripomína, že dôvodom na vylúčenie sudcu/ov nemôže byť jeho/ich postup (a rozhodovanie) v inej veci, v ktorej bol najvyšší súd účastníkom konania. Pri posúdení tohto dôvodu je potrebné vychádzať z právnej úpravy obsiahnutej v § 14 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach. Preto tento prezentovaný dôvod, o ktorý predseda najvyššieho súdu opiera spochybnenie nezaujatosti označených sudcov ústavného súdu, jednoznačne spadá do rámca negatívne vymedzených okolností, na ktoré konajúci súd pri rozhodovaní o vylúčení sudcu nemôže prihliadať.

Po preskúmaní tohto návrhu tretí senát ústavného súdu nezistil také skutočnosti, ktoré by podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde viedli k vylúčeniu označených sudcov z výkonu ich sudcovskej funkcie v danej veci. Ústavný súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil doterajšiu rozhodovaciu činnosť v podobných prípadoch, v ktorých rovnako nepripustil námietky navrhovateľa podobného charakteru a rozhodol o nevylúčení namietaných sudcov (napr. I. ÚS 223/2012, III. ÚS 501/2011, I. ÚS 36/2013) alebo ich odmietol ako podané zjavne neoprávnenou osobou (m. m. III. ÚS 30/2012, III. ÚS 560/2011, III. ÚS 567/2012, III. ÚS 78/2013, III. ÚS 564/2013). Výrokom svojho rozhodnutia preto vyslovil, že sudcovia ústavného súdu Juraj Horváth a Sergej Kohut nie sú vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 529/2013.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2014